

DE
KOR
VEL
SE
WEG

DE KORVELSEWEG

De weg van de Zomerstraat door het HerringSEND naar Korvel is al eeuwen oud en komt reeds voor op kaarten van Tilburg uit 1760(Zijnen) en 1790(Verhees). Hij was toen nog niet verhard. De Heuvelstraat(=Steenweg) en de Nieuwlandstraat waren het eerst geplaveid.

In 1826 werd Tilburg verbonden met de nieuw aangelegde rijks-keiweg Tholen-Breda-'s-Hertogenbosch-Grave.

De firma Diepen (de fabriek was toen aan het Korvelplein; later Van Dooren) had gepoogd deze weg langs Korvel te doen lopen; doch zonder succes. Daarom liet men met subsidie van de gemeente een straatweg aanleggen van Korvel naar de Bredaseweg (Diepenstraat).

In 1872 sprak men van HerringSEND: van Zomerstraat tot Uilenvlucht (=Korveldwarsstraat); Korvelseweg: van Uilenvlucht tot Molenzicht (Paterstraat); Korvel: van Molen-

zicht tot en met het plein met de kerk er midden op.

In 1899 werd de graniet-keien-bestrating van Herringsend-Korvel vervangen door quenast-keien. In 1900 sprak men van de Korvelsche weg (van het St. Annaplein (= huidige Lieve-Vrouweplein) tot Korvelplein. In 1907 werden tramrails gelegd voor de lijn Goirle-Hilvarenbeek.

In 1929 werd de Korvelscheweg geasfalteerd. Korvel-Vooruit gaf toen een krantje uit: DE NIEUWE WEG, in een oplage van 15.000 gedrukt bij Drukkerij Piet Smits.

In 1952 is het wegdek weer vernieuwd, waarbij de laatste sporen van de tramrail werden opgeruimd. Korvel-Vooruit organiseerde weer grootse feestelijkheden.

HET TILBURGS DIALECT

Het dialect van Tilburg wijkt, wat de klanken betreft, sterk af van de overige Brabantse dialecten. Een Tilburger is direct

te herkennen. Het dialect van nu, of wat daar dan voor door moet gaan, is sterk aan slijtage onderhevig. Steeds meer echt-Tilburgse woorden en uitdrukkingen werden vervangen door ABN. De smeulige en kernachtige uitdrukingskracht die het Tilburgs dialect oorspronkelijk had, ging daardoor voor een groot deel verloren. Alleen de oudere, geboren en getogen Tilburger is het dialect nog wel meester, maar hij gebruikt het — en zeker buitenshuis — steeds minder. Ook de jeugd spreekt steeds minder dialect, omdat veel ouders het eigenlijk niet graag horen en het daarom ook niet spreken. Zodoende is het zeker dat er binnen afzienbare tijd van het Tilburgs dialect niet veel meer over zal zijn. In een poging het dialect, voor zover dat nog mogelijk is, vast te leggen voor de toekomst, vindt u hier een verzameling woorden, u aangeboden met medewerking van de werkgroep Taaleigen van de Heemkundekring Tilborch, door Drukkerij Piet Smits, Korvelseweg 46, Tilburg.

SPELLING-VEREIJKEN

Uitspraak en spelling volgens ABN.

Afwijkende klanken:

ao = klank als in t engelse **water**.
(bv. sla*oi* = sla)

òo of ò = klank als in **oor**.
(bv. òot = ooit; ròken = roken)

ô = klank als in **bok**. (rôkt = rookt)

è = klank als in 't franse **frère** en **père**.
(pèp = pijp)

ëe of ë = klank als in **peer**.
(bëen = been of benen)

eù = als in **deur**. (dreùg = droog)

ùi = als in 't franse **jeune**.
(mùis = muis)

ù = als in 't engelse **butler** of 't duitse **Köpfchen**. (plùske = pluisje)

aai, aaiër	ei, eieren
aaltij'	altijd
aanders	anders
aat	at (ww eten)
aaw	oud
avventoe	nu en dan
aachter	achter
affeseren	opschieten, voortmaken
akkerderen	opschieten, overweg kunnen
allebaai	beide
alle mèrges	elke morgen
ammol	allemaal/niets dan
as	als/dan
aon, on	aan
onbraaien	aanbreien
aorig	raar
awer	ouder (ook leeftijd)
azèn	azijn
baomes	zeer slecht weer
bèen	been, benen(mv)
bènen	benen (bvn)
bèten	bijten
begaoien	miskleumen

beschandelizezen	beschadigen
begienen	beginnen
bekaant (bekaanst)	bijna
bezjoer	goeiedag
bezonje	zorg
bild	beeld
bissem	bezem
bist, bisten	beest, beesten
biste	beste
blëek	droogweide
blend	blind
blendaos	horzel
blënen	blaren
boeretoppen	boerenkool
bolscheut	steenworp(afstand)
bogerd	boomgaard
braanden	branden
braoi	bibs (dikke kont)
britsen	prakken
bronöllie	petroleum
brooier	broden
brüst	bazig of koppig iemand
bruur	broer (jongen, als aanspreektitel)

bruurke	ventje
bùil, bùltje	papieren zak, zakje
in 't bùltje praoten	smoezen
bùiten rëpen	buiten zetten (van personen)
bukkem	bokking
bùkzuut	bruine plek aan appel
bult	buil (ook bult)
bumke	boompje
buske	busje, ook bosje
busseltje	bundeltje
buunder	hectare
bunen	boenen
daas	das
daans	dans
dabben	knoeien, morsen
daogen, 14 daog	dagen, 14 dagen
deh, det	dat
den dieje	geld (met gebaar)
dèrm	darm
deur, dur	door
dikkelder	vaker, meermalen
dikzat	dikwijls genoeg

unnen dil	een aantal
din	deden
donderjaogen	vervelend doen/herrie maken
dòodgemoedereerd	doodkalm
dooie, dooi	dode, doden
dòos	trut (ook doos)
douw	duw
drègen	dreigen
drènen	dreinen
dreùg	droog
drùpke	dropje/druppeltje
dùif, dùfke	duif, duifje
dùpke	dopje
durdouwen	doordrukken(ook met praten)
dùrom	daarom
dùrp	dorp
dùrpel	dorpel
duške	doosje
durke	deurtje
duvel	duivel
drùlleke	klein grappig kind (ook drolletje)
druktesmaaker	druktemaker

ëen, ëne	een. ene
eerbézie	aardbeien
ègen	eigen
ègengeraaid	eigenwijs
entelen	vervelend doen of pesten
ergeraans	ergens
èrg	erg
èrm	arm
èrmoei	armoede
èrpel	aardappel(s)
èrpelschellen	aardappelschillen
erdkèr	zandkar
feftiger	rijksdaalder
fèn	fijn
fist	feest
flùit, flùtje	fluit, fluitje
flùt (hij flùt)	fluit (hij fluit)
follie	falie, omslagdoek
frëet	parmantig
frutblaos	varkensblaas
gaasthùis	ziekenhuis
gaaw	gauw
gaopen	kijken (ook gapen)
gaoper	gaper

gaoperd	uilskuiken(fig.)
gebôjen	geboden
geensgons	op de heenweg
gedallaast	afgespannen (fig.)
gëef	redelijk goed
gedaon gehad	ontslagen
gèl	geel
gehost	gehaast
geleûven	geloven
gemokt	gemaakt
gemèn, gemender	gemeen, gemener
gère	gaarne/graag
gurdènen	gordijnen
gùllie	jullie
geut	goot (ook keuken)
gevraoge(n)	gevraagd
gewist	geweest
gienderwèd	ginds
giesteren	gisteren
gif	geef (geb.wijs)
gimmer	geen meer
gin	geen
ut gisseluk	de geestelijkheid

gloske	glasje
goeie klòot	goedig iemand
Gòol, Gòls	Goirle, Goirles
grutje	grootmoeder
grutvadder	grootvader
gruunten, gruuntes	groenten
gùizen	begerig kijken
gotje	gaatje
gùtje	gaatje (nog kleiner)
haai	heide
haaikneuter	klein boertje
haawkènd	iemand die steeds over de vloer komt
haawmaaw	wervelwindje
hah of hoh	had
halfwaas	halfwas
harses	hersenen (ook hoofd)
houwdoe	tot ziens
heej	heeft
heh'duh, hoh'duh	heb je, had je
hègen	hijgen
hellig	heilig
hendje	handje
hers of geens	hier of daar

heuren	horen
hil	heel/helemaal
hil den dag	de hele dag
hil de reutemeteut	alles wat er bij hoort
himmol	helemaal
ho'j 't	had hij 't
den hort op	op stap
host, hostig	haast, haastig
host	bijna
ho'tj'er	had hij er
hùis	huis
hùske	huisje (ook W.C.)
hukkes	hurken
hùlleke	holletje
hurt	hoort (geb.wijs)
hòog volk	beter gesitueerden
hùshawen	huisgezin (ook huishouden)
ieveraant	ergens
illetriek	elektriciteit
inder	eender, gelijk
irst	eerst
jeh, jao	ja
jeuken	jeuken

't jukt	het jeukt
jeùk'ut?	jeukt het?
jùin	ui
jùinen	stinken, scheten laten
kaai	kei
káaien	keien/stenen
kaaibaand	stoeprand
kaaischeut	(gebakken) knikker
kaast	kast
kaaw	koude
	(ook kauw=vogel)
kaod, kaoi	kwaad, kwade
kaoikes	kaantjes
kaol	kaal
kaskenaoi	blufferige drukte
kèken	kijken
kèek, këken	keek, keken (v.t.)
kelsgat	keelgat
kènd, kender	kind, kinderen
kenneke	kannetje
kèr	kar,
kèrs	kaars
kès	kaas
kiendje	kindje

kiest	kist
kiep	kip
kietelkaaien	kiezelstenen
kik	kijk (geb.wijs)
kinkenduut	kikker
klaai	klei
klaank	klank
klekø	jurk
klèn, klender	klein, kleiner
van klens af'aon	vanaf kindsbeen
klossenbak	onhandig iemand
klotteren	vallen/Sinterklaas- inkopen doen
klutje	klein persoon (kind)
knaawbønen	tuinbonen
knèn	konijn, konijnen
kneut	margarine
knoezel	kruisbes
knüst	kop (hoofd)
koekwaus	dwaas
koksekloppersstem	harde zware stem
kom us hers	kom eens hier
korteletten	karbonaden
køssen	konden

kösse'me	konden we
kös'te	kon je/kon men
krègen	krijgen
kreugel	kruiwagen
krüikezèker	scheldnaam voor Tilburger
krüske stèrven	op erewoord
kumke	kommetje
küsseluk	kostbaar
kwaam	kwam
kwaanselen	knoeien, morsen
kwattastrooisel	chocoladehagel
knorrie	kanarie
kùpke	kopje (ook kuipje)
küster	koster
kuukske	koekje
kuuske	varkentje
kwatske	beetje
kwèlen	kwijlen
laach, lagen	lach, lachen
laag	lag
laastig potstuk	lastig iemand
lamlendighei	lamlendigheid
laoi	lade
lappet	vervangende peet

lëeg	laag (niet hoog)
lëeg	laag (op laag)
leej	ligt
leet'ie	lig hij
lèken	lijken (ww)
lèk, lèken	lijk (dode), lijken
lekt	lijkt
lellepòten	op de grond (liggen)
lèm, lèmen	lijm, lijmen
lempke	lampje
lilluk	lelijk
locht	lucht
locht	licht (gewicht)
looien	loden (bvn)
lòpt (lòpen)	loopt (lopen)
louwen	suffen
lòzzie	horloge
luiwèvepap	beschuitpap
lùsteren	luisteren
lups	loops
maai	mei
maoken	maken
maon	maan
maot	maat

mar	maar
mawen	zeuren of miauwen
medje, meske	meisje
meej	met of mee
meens	mens
deh meens	dat mens (vr)
dieje meens	die man
meepesaant	tegelijkertijd
meesjoefelen	stilaan meelopen
mèlemoppen	marie-koekjes
men, menne	mijn, mijne
menneke	mannetje of jongen
mensie maoken	opschieten
meraokel	wonder
meulen	molen
mitje steken	mesje steken(in zand)
mieren	vervelend doen of klieren
mis	mes
mister	onderwijzer
mond (mo(a)nd)	maand
mõndfiat	welbespraakt
mùikelen	aanrommelen of onhandig bezig zijn
mùlder	meikever of molenaar

mùlleke	molletje
mùlleke pap	karnemelkspap
munnen iepert	m'n bed
mùpke	mopje
mùrf	zacht, verrot
mùis, mùske	muis, muisje
mutsert	takkebos
muug, muger	moe, vermoeider
na, naaw	nou / nu
naaw	eng, nauw
naoien	naaien
novvenaant	naar verhouding
neffe	naast, neven
nèpert	knijper
nèpen	knijpen
neptang	knijptang
nie	niet
nissels	schoenveters
nodderaand	naderhand
nooi of nõoi	node, ongaarne
nòot	nooit
nor	naar
nost	naast
nuske	neusje

nuut	nieuw
nuuw, nuwe	nieuw, nieuwe
nuuwjaor	nieuwjaar
oe	u — je
oew	uw — jouw
òk, òok	ook
onverdoens	onnodig
òot	ooit
op sjanternel	op stap
op staoi aon	gestadig (op je gemak)
ossem	adem
panen	soort gras
potternoster	rozenkrans
paoike	paadje
peej	wortel
peejstamp	stampot
pèp	pijp
penneke	pannetje (ook pennetje)
pèr	peer
pèrd, pèrd	paard
pèrd en kèr	paard en wagen
pèreplu	parapluie
permetaosie	kring/gelederen/familie
pèrs	paars

pesjônkelen	kerk in en uit voor aflat
persmoppen	paardevijgen
pestôrsmêd	huishoudster v/d pastoor
peut	slaag
pispaol	iemand die het altijd moet ontgelden
platte kender	kinderen nog in de wieg
pleej	W.C.
plevûis	straattegel
plezaant	plezierig
pliessie	politie
plots	plaats
plûddeke	klein onsympathiek persoon
polling	paling
praai	prei
praoten	praten
proem	glazen knikker
prônt	keurig, netjes
pûst, pûsje	puist, puistje
plûis, plûske	pluis, pluisje
prûpke	propje
raod, raoien	raad, raden
raoken, rokt	raken, raakt
rauw	ruw

reej	reed
rècht toe vòrt	rechtuit
hij reej'um	hij was kwaad
règen	regen (ook ww rijgen)
rèpen	hoepelen
ròken, ròkt	roken, rookt
ròndspolderen	wild spelen of rondspringen
rontelom	rondom
ròod, ròoie	rood, rode
rùcht	onkruid
rùit, rùtje	ruit, ruitje
rùiteketùit (op de)	op goed geluk af
rùssen	wrijven of inwrijven
sawelen	kletsen
sawelèr	sauwelaar
sawelpraot	kletspraat
saluut	gegroet
saomen	samen
schaansmuur	scheidingsmuur
schabberdebonk (op)	op goed geluk (zonder geld)
schelmiske	schilmesje
schellen	schillen

schènen	schelden (ook schijnen van licht)
schèr	schaar
schèren	scheren
schèresliep	scharenslijper
schòn, schònder	mooi, mooier
schraanzen	veel en smakelijk eten
schrèven	schrijven
schoeft	kromme rug of bult op rug
schoepen	stelen
schòor	zoldering
schop	berghok
schuup	schop
semmelen	traag doen, treuzelen
semmelèr	treuzelaar
sewèle	intussen (ook misschien of soms)
Siendereklaos	Sinterklaas
sjuup-sjuupkes	jujubes(snoep)
sjuust	juist
slaoi	sia
slèpen	slijpen (ook slepen en sjouwen)
smerlap	smeerlap
smèreges	voormiddags

snawen	snauwen
sneuw	sneeuw
snóffel	trosanjer
snùit, snùtje	snuif, snuiftje
snuupke	snoepje
soe	2½ cent-stuk
spaoien	spitten (ook snel eten)
speulen	spelen
spiersen	spuwen
spraak	sprei
sprùit, sprùtje	spruit, spuitje
stief ketierke	klein kwartiertje
steeg	onwillig, tegen de draad in
stëen	steen of stenen
stënen	stenen
stinoven	steenoven
stert	staart
stobberen	stofwolken maken
stòotkèr	handwagen
straant (astraant)	vrijpostig
strooplekker	flemer
struif	pannekoekenbeslag
stùpke	stopje
subbiet	direct, meteen

sund ('t is)	zonde
swels	terwijl, onderwijl
swirskaanten	aan beide zijden
taante	tante
taas	stapel
tas (en scheuteltje)	kop (en schotel)
tèd	tijd
tenostenbaai	bijna, ongeveer
tène	teneinde, bekaf
tènemekare	meteen
tèr	teer
tèen	teen en tenen
temtaosie	opgave (kwellling)
tènen	tenen
teulen	telen
tissen	ongeduldig wachten
toerlezjoeren	blijmoedig rondtrekken
todkrèmer	voddenman
toffel	tafel
trúske	trusje
tùin, tùntje	tuin, tuintje
tùitelèr	iemand die graag ruilt
tunneke	tonnetje
ùit	uit

ûrgel	orgel
urke	oortje
ûtschënen	uitschelden
vaast	vast
vaastighei	zekerheid
vadder	vader
vanèges	vanzelf / natuurlijk
vansgelêke	van het zelfde
vèl	vijl
vèg, vègen	vijg, vijgen
vègen	vegen
vènen	vinden
vèrekuslomp	zeer dom
vèreken, vèrekus	varken, varkens
verinneweren	stuk maken
veur	voor
verschaaie	verschillende
vremd	vreemd
vreûken	loswrikken
vruug, vruger	vroeg, vroeger
vruten	wroeten
vûil, vûiltje	vuil, vuiltje
vûil	vuil
vûilik	vuilak

vùlleken	vies doen
vùllighed(-hei)	vuiligheid
vulen	voelen
hij vuult	hij voelt
vur, veur	voor
vurdèel	voordeel
vurrije	vorige
vùrk (vurket)	vork
vùrkomen	borstpartij (ook voorkomen)
vurschòt	schort
vusteveul	veel te veel
vùst, vùsje	vuist, vuistje
waai	weide
war	nietwaar
weh	wat
wèd	ver of wijd
wedevrouw	weduwe
wèf	vrouw of wijf
weffer	wat voor
de weffere	de welke
weltje	poosje
wèn	wijn
wèinig	weinig
in de wèr	in de war

wèrk	werk
wèrm	warm
wèven	weven
wèven	wijven / vrouwen
wèver	wever
wèfgetaaw	weefgetouw
wier	werd
wies	wist
wir	weer (al weer)
wit	weet (ook wit)
wôh	wou
worren	worden
worschouwen	waarschuwen
wùrm	worm
wùrom	waarom
zaon	dik v/d melk
zat	genoeg
zèk	urine
zèk op unne riek	flauwekul (geklets)
zem'me	zijn we
zèn, zèt	zijn, bent
zèveren	kwijlen (ook sauwelen)
zèverèr	sauwelaar
zeùm, zumke	zoom, zoompje

zië'duh	zie je
zië'k	zie ik
zin, zih	zeiden, zei
zis	zes
z'is zis zih'ze	ze is zes zei ze
zôh	zou
zômmedëne	zo meteen, dadelijk
zô't rauwste	zo ongeveer
zuh't	zou 't
zuken, zuuk	zoeken, zoek
zullie	zij (mv)
zûrg, zûrgen	zorg, zorgen
zuut zat	zoet genoeg
zwèn	zwijn
zwèr, zwèren	zweer, zweren

zis hoei hoh-ie be'm
zis hoei hah-ie be'm
zes hoeden had hij bij zich

toe thee toe hah-ie be'm

Ze zen nog gin pèp tebak werd!

Ze heej veul geneuk beh d'r. (verwaand)

Deh stikt nie zô naaw.

Ik zè ginne meens gelèk. (Ik voel me niet
lekker)

Hij zit ginnen boer in z'n venster.

'k Wôh'se begôssen.

Ik slao niks aaf as vliegen en blendaozen.

Ge vernukt de klùit. (Je belazert de boel)

Nor 't ütgepakt gon kèken. (Sinterklaas)

Gegevens Tilburgse woorden
van mevrouw Els Klaassen
van de werkgroep Taaleigen van de
Heemkundekring „Tilborch”
(sekr. H. Vereijken, Kwendelhof 105,
5044 ED Tilburg)

DRUKKERIJ PIET SMITS

IN 1984

60 JAAR OP DE

KORVELSEWEG

Uitgave:

DRUKKERIJ PIET SMITS

KORVELSEWEG 46

5025 JJ TILBURG

30 april 1984

Koninginnedag

Braderie Korvel-Vooruit Tilburg

